

PROZA

Branko Gradišnik**Nekdo drug****Ponedeljek,****ko odkrijem, da se še vedno lahko smejem**

Ravno ko sem segel z verigo okrog prometnega znaka, je v daljavi zagrmelo, in takrat sem se zavedel, da se je ulica, še malo prej bak-rasta od sončnih odsevov, zgostila in stemnila. Pogledal sem gor; sopara se je zgoščala v oblake. Preselil sem kolo pod napušč, ga naslo-nil na steno, verigo pa potegnil skozi šprikle in jo spel z žabico.

Vlak bi moral priti ob 9.18. Zamuda ni bila predvidena. Imel sem še dobre četrť ure in kupil sem si hotdog in ga zadaj za kioskom do polovice pojedel, potem pa sta se ob mene postavila dva Nordijca in začela jesti, ne da bi odložila nahrbtnik. Nista smrdela po potu, ampak na majici se jima je skorjala belkasta telesna sol. Pojedel sem hre-novko, ostanek štručke pa odložil na pult.

Tiri so v Ljubljani speljani vzdolž postaje, ne pa da bi se pravo-kotno stekali vanjo, kakor bi se spodobilo mestu s toliko prebivalci. Do peronov vodijo podhodi, ves obmestni promet pa je skoncentriran na prvih dveh tirih ob glavnem poslopju. Da bi potnik sploh prišel do podhoda, mora najprej čez ta dva tira, ki nista nikakor zavarovana in ki postajata iz leta v leto nevarnejša. Počakal sem, da je odpeljal primestni motorni vlak, in potem stopil čez prva dva tira in se spustil v podhod in se po stopnicah povzpел na tretji peron.

Tu je bilo ljudi še manj. Dva železničarja sta z nekakšno železno palico tolkla po podvozju tovornega vlaka na sosednjem tiru. Pod uro, ki je kazala 9.18, je stal starejši moški z otrokom nedoločljivega spola. Otrok je ves čas ponavljal pesmico. Razložil sem samo besedo »ko-njiček.« V daljavi, že skoraj pri ranžirni postaji, sem registriral po-stavico miličnika s psom, potem pa mi je pogled že zavil čez tire, od koder sem pravkar prišel, usedel sem se na klopcu in začel opazovati, kako v praznino za prejšnjim lokalcem spet kapljajo vozači. Zaslišal sem dolgotrajno in komaj zaznavno pogrmevanje, že bolj prasketanje zraka. Nevihta se je torej oddaljevala.

Najprej sem zagledal njo. Niti od daleč ni bila videti nič posebnega, le v njenem gibanju, v tem, kako se je ves čas vrtela in kako je pogledovala na zapestno uro, je bilo nekaj dražčnega, tako da se mi je pogled nehote vračal nanjo. Pogledal sem drugo potnico, ki je nekaj sortirala in prekladala iz ene vrečke v drugo, a čeprav me je zanimalo, kaj preklada, mi je pogled povleklo nazaj k mladi vozački. Kratko malo moral sem preveriti, ali se še vedno vede tako — tako nezrelo, tako otročje. Ravno takrat je spet vzdignila uro k očem, potem pa celo potresla zapestje in si jo dala k ušesu, ne da bi se spomnila in se mogoče ozrla na kolodvorsko uro nad glavo.

Kaj naj bi storil?

Sama je morala vedeti, da ni nič zamudila, da ima še vse življenje pred sabo.

Obsedel sem in jo gledal.

Kmalu zatem me je že spet obšel občutek, da samo ponavljam tuje gibe. Tisti dan sem ga imel že dvakrat, najprej ko sem hodil z baterijo po kinu, in potem še zaradi revije. Ampak zakaj zdaj? Me je kdo opazoval, medtem ko sem jaz opazoval njo?

Dvakrat sem moral s pogledom prečesati skupino vozačev, ki so se vedno hitreje množile, preden sem zagledal neznanca iz kina. Napol ga je zakrival steber, pa vendar sem videl, da je obrnjen proti puncii z uro.

Pravzaprav nisem imel nobenega dokaza, da gre za istega človeka. Nisem se spominjal njegovega obraza, še obleke ne. Tudi lasje so se mi zdeli zdaj bolj rdečkasti, čeprav bi jim preliv lahko dale neonske luči, ki so se že prižgale. Prvi hip sem se pač spomnil nanj, ker mi je tičal v spominu, in to je bilo vse.

Vozačka je nenadoma spet dobila hujši napad deklinške nestrpnosti, zavrtela se je na petah, da ji je konjski rep zaplaval, potem pa odkorakala po pokritem hodniku v desno.

Neznanec je najprej stal pri miru in gledal v nasprotno smer, tako da sem že mislil, da sem se zmotil. Potem se je na lepem sprožil in zakorakal za punco.

Ta se je ustavila kakih petdeset metrov naprej, pri kiosku s časopisi. Prodajalka je položila prednjo manjši predmet, ki ga nisem razložil — mogoče kako toaletno potrebščino. Punca je plačala in tisto takoj spravila v torbico. Ko je korakala nazaj, ni opazila neznanca, ki je z njene poti zavil za steber in se s hrbtom naslonil nanj.

Vstal sem.

Punca se je avtomatično poskusila vrniti na svoje staro mesto, to pa je že zasedla neka družina s kopico kovčkov, ki se je očitno vračala z dopusta. Tako je obstala prav pri stebru, za katerim sem najprej za-

gledal neznanca. Ta se ji je pohajkujoče približal in se naslonil na stebra z druge strani.

Kako blizu sta si bila — ne da bi se videla, povezana samo prek mojega pogleda.

Zamižal sem.

Ampak nisem se mogel več odtrgati od njiju in spet sem odprl oči in ju videl, kako se ločujeta od stebra in primikata robu ploščadi, on tik za njo, ampak z glavo obrnjeno proč, nekam k strehi, kot da je ne sme pogledati ali kot da bi mu zadostovalo, da jo voha, da gre po sledi njenega vonja.

Ljudje so vzvalovili, ropot lokalca je priglusal moje misli, ozrl sem se proti ranžirnim tirom, miličnika ni bilo več, ozrl sem se po podhodu, bil je predaleč, in zakorakal sem na rob svojega perona, ravno ko se je vzel za njo.

»A si nor?«

Neznana sila me je vrgla po tleh. In zahrumelo je, silovito zapiskalo, in medtem ko sem padal, so mimo mene tulila kolesa. Prvi hip sem mislil, da me je lokomotiva zadela, potem sem pomislil, da me je odbil zračni udar.

»Paziii!«

Ista sila mi je zdaj pomagala s tal. Lahko sem jo lociral — prihajala je izza mojega tilnika, enako kot glas. Obrnil sem se. Bil je železničar in še me je držal za ovrtnik.

»A ste nor?«

»Uf. Hvala, sploh ga nisem vidu.«

»Pazte mal, ne.«

»A je to — a je to brzi vlak iz Zagreba?«

Njegov stisk je počasi popuščal. Otepel sem si prah s hlač, on pa me je nekajkrat pogladil po hrbtu, da bi mi poravnal gubo, ki je nastala od prijema.

»Če bi biv mav bil brzi, bi biv tud vš ta zadn.«

»Ja oprostite, no.«

In še ves zmeden sem ga potrepljal v zahvalo.

Sele na vlaku, ko sem skoz okno nasprotnih vrat zagledal rume-no-rdeči oklep lokalca, sem se spomnil nanju. In hip zatem sem jo že videl v enem od okenskih okvirov — silhueta s konjskim repom se je sklonila proti sedečemu moškemu, glavi sta staknili ustnice, potem se je usedla še ona in naslonila sta se nazaj in izginila iz okvira.

Zato je bila nestrpna — nekdo jo je čakal na vlaku.

Vsekakor je bila zdaj na varnem.

Ampak namesto olajšanja sem začutil zamero. Ona je varna pred Razparačem, Razparač pa pred mano. Kaj ga stane vožnja v predmestje? Tam bo še laže našel novo žrtev.

Po drugi strani pa, kaj bi jaz lahko sploh naredil? Kako naj bi ga ustavil še pred začetkom? Kako izreči tako obtožbo, če nisi stoprocentno

prepričan, stoprocentno prepričan pa ne moreš biti, dokler se ne začne — ne zasledovanje, ampak rezanje! In jaz naj bi torej — kaj? Hodil za njima kot angel varuh?

Iz hodnika je prišel sprevodnik.

»Kje je poštni voz?«

»Otraga.«

Ko sem slišal vzdih avtomatičnih vrat, sem se ustavil in spet pogledal skozi okno. Lokalec je mehko speljal in spet sem zagledal staro sliko, tokrat pomaknjeno bolj v desno: arkade, kiosk s hitro hrano, steber in ob stebru Razparača. Stal je tam povsem sam, negiben in napet, kot vztrajen ribič, ki ga niti noč ne more odgnati z rečnega brega. Nocoj je bila njegova reka proga — videl je, da prijemljejo, ena se mu je zadnji hip snela s trnka, in zdaj ni nameraval odnehati.

Vrnil sem se k vratom, jih odprl in — potem ko sem tokrat pogledal levo in desno — skočil na grušč vmesne proge. Preplezal sem železno ograjico z napisom NE HODI ČEZ PROGO, JE SMRTNO NEVARNO, prečkal primestna tira in odkorakal proti Razparaču. Hotel sem ga videti od blizu.

Najprej sem si potrdil, da ga ne poznam. Sicer pa obraza v kinu najbrž sploh pogledal nisem — še revije se ne bi bil spominjal, če je ne bi posebej omenil moj direktor.

Potem sem odkril, da si ga ne bom mogel zapomniti. O pač, prepoznal bi ga zagotovo, če bi ga spet videl, ampak ali bi si lahko v spomin priklical ta obraz, tudi če ga ne bi več srečal? Bil je pač obraz brez posebnosti.

Njegov pogled se je obrnil proti mojemu in odvrnil sem ga proti kiosku in potem stopal vse bliže, da mu je obraz, ki si ga nisem več upal pogledati, rasel, tiho in hitro, kot lokomotiva, ki bi me bila prej skoraj povozila, in še moj obraz je postajal vse večji, lica so mi začela goreti, očesne mišice so mi najprej otrpnile, potem mi je veka zadrgetala, in bil sem končno mimo.

Pri kiosku sem si vzel še en hotdog. Razparač mi je obračal hrbet. Ugriznil sem — mehkoba hrenovke me je navdala s studom in potem sem jo samo še držal v roki kot izgovor, za primer, če se bo obrnil. Ravno obratno razpoznavnemu šopku.

Zaprli sem oči in se skušal spomniti obraza, pa nisem dobil niti obrisa. Ali je bil res tako skrajno navaden, ali pa kratko malo nisem imel sposobnosti, da bi si predstavljal obraze? Poskusil sem se spomniti, kakšen je Janin obraz, in odkril, da si tudi tega ne znam prikazati. Na oni strani svojih vek sem lahko samo slutil nekaj brezobličnega, za kar sem kdove kako vedel, da je Janin obraz, ampak bil je iz druge snovi kot slike, ki jih vidimo, recimo, v sanjah. Kaj pa drevo? Drevo bi moralo biti lažje, ampak tudi tega nisem videl, samo čutil sem, da

je tam v temi. Prav, začeti je treba pri mrtvih rečeh — pri kamnu, oblaku, jezeru. In res, komaj da sem pomislil na kamen, sem ga zagledal, posutega z bleščečimi pegami — bil je kamen, ki sem ga kot otrok skrival pod žimnico, ker sem mislil, da so bleščice zlato. Zdaj ga nisem samo videl, na dlani sem tudi čutil njegovo težo, njegovo toplo, potno hrpavost.

Oči so mi odprli šele hitri koraki. Za hrbtom se mi je približeval klopot ženskih pet, ki so stopale prelahkotno za svojo naglico. In potem me je obdrsnila njena bližina. Imela je kavbojke in šla je vsaj meter proč od mene, ampak čutil sem, da me je ošvrknila, kot da bi zamahnila z nevidnim konjskim repom — in že se mi je prikazal pred očmi, ki so si prej zaman prizadevale, da bi kaj izvlekile iz spomina, konjski rep prejšnje žrtve, kako je otipaval okolico, in v tistem hipu sem tudi že vedel, da pred mano stopa njena naslednica in da je čakal nanjo, pa če je to vedel ali ne. Za njo je ostala sled naivnosti, ki se je od otročje, agresivne naivnosti punce s konjskim repom razlikovala predvsem po tem, da je dišala po čistem in da ni izvirala iz njenih gibov, ampak iz rahlega vonja po — po čistilnih sredstvih?

Kot da bi se umivala v rahlo klorirani vodi in kot da bi bila njena koža zaradi tega veliko bolj nežna in mlajša, koža deklice, ki so jo napenjale obline ženske.

*

Seveda jo je opazil, in ko je minuto zatem pripeljal zelen lokalec, sem z zadovoljstvom videl, da oba vstopata pri istih vratih. Ujel se je na razliko med njeno čistostjo in njeno bujnostjo, in res bi me presenetilo, če se ne bi. Če bi bil Razparač, bi tudi jaz šel za njo, sem pomislil. Sicer pa ni bilo tako težko uganiti, ker je bila izbira majhna, dve starejši ženski in nekaj zamudnih dijakinj, ki pa so klepetale v gosto zbiti gruči; vse drugo je bilo mešano.

Počakal sem za vsak primer pri zadnjih vratih, in šele ko je zapiskalo in so se začela zapirati, sem se povzpел gor in si poiskal sedež na zadnjem koncu vlaka, od koder sem lahko videl oba.

Sedela je obrnjena proti meni, vendar ji skoraj nisem videl v obraz, ker je gledala navzdol. Mogoče je brala kaj, kar je držala na kolenih. Čez potnike, ki so sedeli pred mano, sem videl samo sklonjeno glavo.

Razparač je stal na zgornjem, meni nasprotnem koncu, tako da je lahko videl njen upognjeni, razgaljeni tilnik. Koža je bila, kakor sem si predstavljal, tam najbolj nežna, napeta čez mehke bunkice vratnih vretenc. Nisem se mu upal pogledati v oči, ampak stavil bi, da mu je pogled spet in spet ušel na njen tilnik.

Takrat sem že imel načrt — zasledoval bi ga, dokler ne napade punce, in če sploh ne bi napadel, še naprej, dokler ne bi napadel kake

tretje žrtve ali pa odšel domov. Ko bi vedel, kje stanuje, bi bilo vse drugo samo še vprašanje izvedbe.

Vlak je ustavil. Ozrl sem se ven, mimo modrikastih luči proti obzorju, ki se je spet oranžno obarvalo, zdaj ko so oblaki odplavali drugam. Videl sem črni obris toplotniškega dimnika. Vozili smo se na vzhod od mesta. Ko sem spet pogledal proti Razparaču, sem videl, da se je usedel na enega izmed spraznjenih sedežev tik zraven prvih vrat. Plačal je sprevodniku, vrnil nekaj bankovcev v žep denarnice, potem pa je ni takoj spravil, ampak je s prstom odškrnil drug žep in nekaj časa gledal noter.

Če je imel tam izrezek iz revije, potem sem že vedel, kje stanuje oziroma kako stanuje — nekje na tesnem, v garsonjeri z veččlansko družino, ali pa v kakšnem samskem domu, kjer mu cimer stika po omarici. Kdo ne pozna užitka prepovedanih skrivališč, užitka, ki je toliko večji, kolikor večja tesnoba ga spremlja? Tesnoba, ki ga je prignala v moj kino, je morala biti velika!

Zaprl je denarnico, jo nesel k prsim in jo potem z nežnimi, kratkimi žagajočimi gibi potiskal vse globlje v notranji žep suknjiča.

Predstavne zmožnosti mojega spomina so bile že mogoče bedne, zato pa nisem imel nikakršnih problemov, ko sem si v živo predstavljaj, kaj se dogaja v nevidnem žepu.

Jasno — škarje! Škarje režejo oboje! Z istimi škarjami je šel potem v temno dvorano mojega kina izrezovat sliko, se tako rekoč še enkrat dotaknit, česar se je že dotikal! In zdaj mu je bilo žal, da bi konica škarij poškodovala usnje, zato je tako ljubeče rahljaj denarnici pot v žep!

Stresel sem z glavo, da se otresem fantazij. Prvič, stran iz najdenega Kaja ni bila izrezana, ampak iztrgana. Drugič — nemogoč slučaj bi bil, da bi srečal Razparača kar dvakrat v razmiku nekaj ur. Odločiti se bo treba: bodisi da je pravi Razparač tisti iz kina, in to pomeni, da se zdaj vozim tule v tri dni, ali pa je Raparač tu na vlaku, in v tem primeru sva z Lili v kinu sprožila lažen alarm.

In ravno to, da sem tako logično tehtal situacijo, me je prepričalo, da me slutnja ni prevarala in da nosi na srcu oboje, smrtonosno orodje in časopisni memento mori!

»Vozno karto, prosem.«

»Nimam.«

»Pov pa za doplačat. Do kam pa?«

»Do kam pa pelete?«

»Ja kam bi pa radi?«

»Do Kamnka.«

»Ja to ste se pa zmotu, to je pa glih na drug stran. Mi gremo do Zaloga pa spet nazaj.«

»Kovk je to?«

Povedal je cifro.

»Ne, mislem, kovk cajta?«

»Tri četrt urce vse skupi.«

»Okej.«

Odtrgal je listek iz aparatka in mi ga pomolil.

Plačal sem in obenem otrpnil od nelagodja — najin dialog je pritegnil pozornost potnikov in zdaj so me merili s pogledi.

In potem sem začutil še, da me obliva rdečica, kajti tudi ona je vzdignila obraz in me oplazila s pogledom, preden se je zagledala ven, in ta pogled je bil hladen in lesketajoč, kot moker, brezbrizen bič.

To je bilo prvič, da sem vsaj za hip videl njen obraz. Po kavbojkah, po visokih petah in po jakni, pa tudi po tem, da je gledala predse v tla, sem bil sklepal, da je z juga, od nekod, kjer moški ženski pogled razumejo kot vabilo ali izziv — ampak ne, na tem obrazu ni bilo nič južnjaškega. Imel je, prav nasprotno, vse značilnosti nordijskega tipa. Modre oči so z večerom potemnele, še vedno pa so bile svetlejše od njenega jeansa. Lase je imela svetle, obrvi pa temne, ampak proti vsej logiki se je slamnata barva las tako ujemala z očmi, da je, pa če je bilo to še tako neverjetno, pred mano sedela svetlolaska s črno po-barvanimi obrvmi in ne obratno. Še bolj neverjetno pa je bilo, da so se ti raznorodni elementi, še poudarjeni z vijoličasto šminko, v svojem nasprotju skladali. Bila je mogoče preveč kričeča lepota, pa vendar je bila lepota dekleta, ki hrepeni.

Ozrl sem se vstran in dolgo gledal skozi svoj odsev v šipi. Zunaj se je skoraj znočilo. Nebo je bilo zgoraj povsem temno in samo še v ozkem pasu nad gozdom se je modrine držal rumenkast pododtenek. Ko smo se začeli ustavljati in sem spet pogledal proti njej, je gledala navzdol. Bili smo v Polju in tu se je vlak precej spraznil, tako da sem lahko zdaj videl revijo, ki jo je držala na kolenih.

Je brala svareče besede o tem, da smo vsi del celine? Zdelo se mi je prav mogoče, predvsem zato, ker smo bili res del celine, ker smo potovali v isto smer, si delili iste poglede, se udeleževali iste skrivnosti. Zakaj si ne bi potem delili tudi istega članka, članka o nas?

Ob tej misli sem občutil prijeten srh. Pravzaprav nismo počeli nič drugega kot osebe iz filmov. Nobena umetnost ni bila uganiti, kaj se bo še zgodilo. In dobro se mi je zdelo, da sem tolikokrat gledal zasledovanja: kako bi sicer prepoznal Razparača sredi množice, kako bi zaznal njegovo žrtev in kako bi se jima znal neopazno pridružiti?

Tu nekje sem zapadel v sanjarjenje, ki sem ga prekinjal le še, kadar je vlak upočasnil.

Nenadoma je Razparač stal pri vratih. Pravzaprav ne Razparač, ampak človek, ki sem mu tako pravil, ker če bo ona obsedela, potem on ni Razparač. Dijakinje so šle dol že zdavnaj, ena od starejših žensk tudi, druga se je še držala, ampak bila je videti preveč zgarana in apatična za žrtev.

Ne, vendarle je bil Razparač. S kakim nezavednim gibom mu je morala namigniti, ga pripraviti. Zganila je tilnik ali pa napela mišice na mečih. Ne — zdaj, ko je vstala, sem videl revijo, ki je kukala iz njene torbice, in vedel sem, da se je izdala, ko jo je spravila.

Ne, ne, zdaj so vstali prav vsi. Bila je končna postaja — Zalog.

Prvi je stopil v temo Razparač, potem ona, skoraj hkrati z njo pa pri zadnjih vratih jaz.

Avtomatično sem šel z drugimi potniki mimo vrat, na katerih je pisalo IZHOD, pa so bila očitno zaklenjena, mimo čakalnice, ki je bila prav tako temna in zaprta, in okrog vogala na cesto. Po njej smo prišli do večje ceste in tu se je dotlej dovolj strnjena množica kakih tridesetih potnikov razlomila na pet ali šest skupin, ki so postopoma zavijale z naše poti in odhajale vsaka v svoji smeri. Mi smo na glavni cesti zavili v desno in čez nekaj časa šli na pločnik na drugi strani. Ostalo nas je mogoče devet, torej šest statistov in trije protagonisti. Po kakih dvestotih metrih hoje je šel neki parček naprej, preostali pa smo zavili v tesno ulico. Tu sem že precej zaostajal, prav tako pa je zaostajal tudi Razparač. Cesta brez pločnika se je kmalu otresla hiš in tedaj sem videl, da drži čez polje, skoraj naravnost proti stolpnicam spalnega naselja, ki je raslo iz obzorja v daljavi kakih petstotih metrov. Glede na uro je bilo seveda kar najbolj razsvetljeno in mežikanje oken se mi je zazdelo prijazno in domače.

Bil sem mogoče petdeset metrov za Razparačem, še nadaljnjih petdeset metrov pred njim pa se je v luči obcestnih svetilk ritmično prikazovala in izginjala bolj strnjena skupina, ki so jo sestavljali punca in statisti. Punca je, tako se je vsaj zdelo, nekoliko zaostala. Seveda, kot vsako živo bitje je skušala najti primerno varnostno razdaljo.

Razparač je hodil zelo tiho, to sem vedel, ker sem tudi sam mehko stopal, pa sem čez svoje korake slišal le klopot ženskih pet. Punca je bila zdaj na križišču s širšo prečno cesto. Počakala je, da je pred njo odpeljal mimo mopedist, potem pa prečkala cestišče in po podaljšku naše ceste na oni strani zakorakala v gozd. Po nekaj korakih mi je izginila izpred oči, kajti podaljšek je delal kot in drevje je zakrivalo pogled.

Obstal sem in pogledal, kaj bo naredil Razparač. Ta je zdaj, ko je mislil, da je sam, pospešil korak in mehko stekel čez križišče. Tik preden je poniknil med drevjem, se je ustavil in se napol zasukal, kakor planinec, ki je opravil naporen del vzpona in bi rad s pogledom premeril svoje delo.

Prihulil sem se, mogoče sem celo malo počenil.

Ni bilo videti, da bi me opazil, in v naslednjem trenutku je stekel naprej in izginil.

Stekel sem za njim.

Ko sem po dvesto korakov stopil iz gozda, ki je bil očitno samo gozdiček, sem spet zagledal mnogooko naselje. Vzdigovalo se je

iznad temnejšega obrisa nekakšne vzpetine, ki ni bila več kot tristo metrov daleč, in toplo mežikanje in pobrlevanje oken je bilo najbrž krivo, da sem prepozno opazil Razparača, ki me je čakal na naslednji klopci, komaj dvajset metrov daleč. (Tu so bile ob poti klopce, pa tudi kandelabrov je bilo več kot prej.) Noge je imel lagodno prekrizane, levica mu je počivala na naslonilu, kakor da bi objemala hrbet nevidne spremljevalke, ampak kljub tej navidezno lagodni drži sem čutil, kako napet je.

Tudi jaz sem se napel. Pogled mi je od njega šinil naprej po poti, ampak pred mano je bilo le še deset ali dvajset luči in punca je bila očitno že v temi onstran njih. Ni bilo druge razlage: nekako me je opazil in odpovedal se je plenu. Kako ga mora biti strah, da bom stopil k njemu in se legitimiral.

V soju luči sem zdaj videl njegovo desnico, kako sega v prsni žep, in začutil sem, kako mi noge obliva adrenalin.

Pa je bila samo cigareta. Prav počasi se je potapljál po stranskih žepih,

Kaj če bi se kar ustavil pri njem in ga poprosil za cigareto — tako bi si ga lahko vsaj natančno in od blizu pogledal? Za hip sem začutil vse neznane prostore tujega življenja, vse tisto, kar mi je bilo neznano in v kar bi vstopil, če bi se zbližal z njim — ampak kako naj se zbližam s sumničavim neznanim manijakom sredi noči na samotnem kraju?

Treba bo mimo.

Razparač si je končno začel prižigati. Roki je držal okrog plamenčka, tako da sem od vsega obraza videl samo njegove oči, ki so poblisnile proti meni, ko sem stopal mimo.

V petnajstih korakih sem bil zunaj krožnika svetlobe in, ne da bi spremenil ritem hoje, sem hitro pogledal čez ramo. Razparačeva temna postava je gledala za mano z razdraženim očesom cigarete.

Pogled me prej ni varal — kmalu zatem sem prišel do zadnje svetilke. Tu se je asfaltna proga razširila v oval, iz njega pa sta se proti levi in pa naravnost naprej izvijali dve komaj opazni prsteni potki.

V temi pred sabo, ki so jo redke modrikaste luči na vzpetini delale še bolj slepečo, nisem zaznal nobenega gibanja, ampak zdelo se mi je logično, da so vsi skupaj odšli proti vzpetini, ki je bila videti kot nekakšen most do naselja.

Ozrl sem se. Vsi kolobarji pod svetilkami so bili videti prazni.

Ali je res odšel ali pa se je potuhnil. Zaman sem se trudil, da bi s pogledom presvetlil temo na desni, iz katere se je slišalo nerazločno šviganje avtomobilov. Mogoče pozna ta teren in zdaj teče v temi po desni, da bi punci presekali pot?

Naredil sem nekaj korakov po tisti stezi, ki je držala naravnost. Takoj ko se mi je zdelo, da sem v temi, sem obstal in spet prisluhnil.

Ko se je polegel odzven mojih korakov, sem zaslišal čirikanje v neposredni bližini in to me je še bolj razjezilo. Še bolj sem napel ušesa, ampak drugega kot tisto bzikanje avtomobilov na neki daljini in hitri cesti nisem ujel.

Zakaj kratko malo nisem prej stopil k njemu in mu iztrgal denarnice iz žepa? Zdajle bi imel v rokah njegov naslov in ime, tekkel bi sicer najbrž ravno tako, kot bom moral zdajle, ampak bi vsaj vedel, pred kom tečem!

Ta misel je bila tako komična, da sem se skoraj na glas zasmel. Potem sem se spet zresnil in napel ušesa in skušal s pogledom predrzeti temo.

Nič — ne morem tvegati in mu dovoliti, da me prehiti po bližnji.

Nagnil sem se naprej in pripognjen stekel v desno, naravnost proti stolpnicam.

Teren tukaj sploh ni bil raven in včasih sem komaj ulovil ravnotežje. Nevidna razdrapanost tal me je spomnila na vojaški poligon za urjenje. Pretekkel sem mogoče kakih dvesto metrov, tako da sem bil že kar blizu vzpetine. Bil sem vse bolj prepričan, da sem ostal v tej divjini povsem sam, kajti če Razparača nisem splašil že prej, sem ga gotovo s svojim štorcljanjem.

Se zadnjič sem obstal in se poskusil ozreti po temi, ampak ta se je kvečjemu še bolj zgostila.

Konec.

Takrat pa se je nekje z leve zabliskalo, in preden se mi je zenica utegnila skrčiti, sem kakih trideset metrov proč, na svoji levi, zagledal čepečo silhueto, in srce mi je zabilo, čeprav sem pri priči prepoznal punco.

Spet tema.

Čakal sem in štel sekunde. Bzikanje cestnega prometa se je okrepilo, zaslišal sem odmev hrumenja, ko je mimo peljal prikoličar. Potem, pri številki osem, se je zrak začel parati.

Kako se je punca znašla tu? Kako da je toliko zaostala za statisti?

Kakorkoli, zdaj je bila tam, na tisti prvi stezi, tako da sem jaz stal med njo in naseljem.

Ali naj jo pokličem?

Vse to mi je šlo skozi misli, medtem ko se je grmenje v slapovih oddaljevalo — in potem se je spet zabliskalo, tokrat očitno bolj daleč, pa vendar je bil pobliisk dovolj svetel, da sem jo zagledal že čisto drugje, že deset metrov naprej — jasno, slišala me je bila, ko sem tekkel in se spotikal po tej lunarni površini, in zbala se je, zato je občepela tam, od strahu, in potem se je zabliskalo in me je lahko še zagledala, kako gledam proti njej — mene se boji, mene, ne Razparača!

V istem hipu se je pognala v beg. Klopot njenih pet je postal hitrejši od bitja mojega srca.

Spet sem začel preskakovati tiste grude (pa ni bila njiva, bilo je pretrdo), tokrat spet bolj v levo, tako da sem se ji postrani bližal. Moral bi jo pomiriti, ji pojasniti, da sem jo v bistvu rešil, ko sem prisilil Razparača, da je odnehal. In nejasno sem si priklical njene oči, kako se leskečejo od olajšanja in hvaležnosti.

»Hej!«

Slišala me je — in stekla še hitreje, tako da se je kar spotikala na visokih petah.

Takrat šele mi je postalo do konca jasno —

Nič nisem spremenil ritma korakov, samo podaljšal sem jih.

To se ne sme tako končati.

To je nesporazum.

Pritekel sem na stezo in zdaj, ko sem imel pod nogami ravna tla, sem tekel hitro in tiho, kot panter.

Že sem lahko slišal njeno sopenje. Bil sem ji za hrbtom.

Zdaj je do konca izgubila glavo, in namesto da bi tekla naprej po stezi proti lučem, je zavila ostro v desno. Stekel sem čez kraterje za njo. Takrat se je zabliskalo še zadnjič, prav daleč, v bistvu že nad Savinjskimi alpami, in za neskončno sekundo sem videl od strahu spačeni obraz, ki se je ozrl čez ramo, potem pa sem tekel samo še za opotekavimi koraki in za njenim vonjem. Dolgo zatem je zaprasketalo, a komaj slišno — kot da bi nama kdo zavrtel počasni posnetek Razparačeve vžigalice.

*

Najprej sem roki nastavil pod curek iz pipe. Desno, ki je bila samo blatna, sem potem brez težav očistil, na levo pa se je umazanja zlepila s krvjo iz rane. Drobce, kolikor jih tekoča voda ni odstranila, sem izsesal. Drobec kože, ki mi je visel od drugega členka sredinca, je bil že mrtev. Ko sem ga odgriznil, nisem čutil nič razen rahlega gnusa. S hrbtišča sosednjih dveh prstov je bila le rahlo posneta povrhnjica. Nikjer se ni videlo odtisa zob. Tudi rana na sredincu je bila v bistvu samo odrgnina, in zdaj, ko je bila očiščena je bila samo še ranica. Potapljal sem jo z robcem in jo na koncu vtaknil še enkrat pod curek. Tako, opravljeno.

Vzdignil sem pogled in zagledal kri na levi strani glave. Ne, obratno, na desni, ker je šlo za ogledalno podobo. Na sencu je bila najpogostejša, posamezne srage pa so pritekale prav do ušesne mečice.

Dobro, da je stranišče stalo na samem in da sem takoj zavil noter. Če bi se tak sprehodil po plesišču ali med mizami, bi me zdaj že vklenili.

S prsti sem rahlo pretipal lasišče. Nič. Bilo je suho in neobčutljivo.

Ko je voda sprala vso kri, se je pokazala nabuhla razsekanina tik pod robom las. Za hip je čakala, bleda in čista, potem je rdeče zacvetela. Še enkrat sem jo spral in še enkrat je primezela kri. Sklonil sem glavo in jo dolgo nastavljal curku v upanju, da bo zaprl kapilare.

Na splakovalniku v kabini sem našel rožnato rolo. Nekajkrat sem jo odvil in odtrgal odvite liste. Potem sem od tega še posebej odtrgal manjši košček. Rana je bila krvava. Popivnal sem jo z več listi papirja in nalepil tisti košček nanjo in se spraševal, kaj v tem dejanju me navdaja z občutkom, da se je to že zgodilo, in sicer še ta večer.

Ko sem se spet pogledal v ogledalo, je bila krvavitev očitno ustavljena, rana pa lepo skrita pod lasmi.

Nihajna vrata so se odprla in noter je stopil policaj.

Sklonil sem se nad umivalnik, vzel milo in si začel umivati roke.

Policaj je zavil v levo, k pisoarjem, ampak zdelo se mi je, da čutim njegov pogled.

Odložil sem milo, počakal, dokler se ni zaslišal njegov curek, in v tem strateškem trenutku zaprl pipo in odkorakal ven. Ko sem stopal mimo pergole in potem čez prazno plesišče do mize, kjer je bila ena klop prazna, sem čakal, kdaj me bo ustavil policajev glas.

Ampak ni ga bilo za mano, tudi potem ne, ko sem se usedel tako, da sem imel izhod iz hišice na očeh. Očitno je odšel ven, še preden sem se usedel. Ozrl sem se naokrog. Policaja nisem opazil, zato pa sem si vsaj v miru pogledal, kje sem.

Gostilna je zdaj dobila normalne dimenzije. Podeželska gostilna z vrtom in plesiščem, postavljena v gozd zato, da bi bila bolj vabljava izletniška točka meščanom in rekreativcem. Z lesenih gankov se je usipal rožmarin. Dohod do hišice s straniščem je zakrivala pergola z nageljni, ampak klaviaturist in saksofonist, ki sta spremljala džezovsko pevko, sta nosila črne naočnike, in plesalci so bili povsem očitno Ljubljancani, ki jih je tako daleč prignalo dejstvo, da ob ponedeljkih ljubljanska scena miruje.

Natakar mi je prinesel veliko pivo.

»Šefe, keko se reče tle?«

»Pr Alpskem dvoru.«

»A vozjo tle kešni avtobusi?«

»Ja enajstka, ne. Sam ta zadna odpele mal pred enajsto — morte kr pohtet.«

»Kovk je pa ura?«

»Deset do pol.«

»Deset do pol enajstih? Šele?«

»Ja kovk pa?«

Da ga pomirim, sem mu dal malo več tringelta.

»Kje pa grem?«

»Tle ven, pa na desen, pa pridete točen na Agrokombinatsko, pol je pa prec na levi postaja. Ni več k tristo metrov.«

•

Šele na avtobusu sem začel obnavljati »tisto«. Ne zato, ker bi me obnavljanje podrobnosti veselilo, ampak zato ker bi jih sicer pozabil. Poznal sem od prej trenutke spozabe, o katerih sem imel pozneje občutek, da niso presegali mej malce bolj razburjene diskusije, moj sobesednik pa mi je potem še leta očital, kaj vse sem počel. Tudi tokrat sem bil prepričan, da sem situacijo kontroliral (oziroma da bi jo kontroliral, če bi mi punca pustila), ampak celo če je to držalo, si nisem mogel zatiskati oči pred zoprnim dejstvom, da se današnji dogodek za sto osemdeset stopinj razlikuje od vseh prejšnjih po tem, da sem vpletel povsem neznano žensko.

»Če boš dala mir, se ti nav nč zgodil!«

Zastokala je, ampak krik je potlačila vase. Čutil sem, kako je klecnila pod težo moje roke na rami.

»Vse bo v redu. Ti sam ubogi.«

Stegnil sem drugo roko in natipal njene lase. Zdrsnil sem navzdol in sem prišel do kože. Bila je mrzla in pod blazinicami sem začutil kurjo polt.

Pobožal sem jo.

Samo z dvema prstoma sem jo božal po naježeni koži.

Ne vem, kako dolgo je trajalo. Vsekakor dovolj, da se mi ni bilo več treba bati, da bi naju slišal kateri od statistikov.

Če se ne bi bal, da jo bom s tem prestrašil, bi se na glas zasmeljal, kajti postalo mi je jasno, kako lahko delo imam. Teren je pred mano pripravil že Razparač.

Potegnil sem z nohtom po tilniku in čutil, kako je vztrepetala.

»Te rajca?«

Pod rahlim pritiskom roke na rami je počepnila. Zaznal sem nekakšno oviro. Ni mogla na vse štiri.

»A ne gre?«

Potipal sem in našel vejo, ki se ji je zataknila za epoleto. Natipal sem kovinski gumb in ga odpel.

»Tko. Še bl dol. Nč se bat.«

Pokleknila je.

Njen vrat je bil predaleč in šel sem z roko niže, da bi jo prijel za pas.

Ko sem si odpenjal hlače, se je vrgla naprej. Slišal sem jo, kako se kotali vstran, nekam na desno, ampak ko sem prišel do tja, je bila že nekje drugje. Ni se ganila, niti dihala ni.

Stal sem pri miru in slišal samo svoje srce.

Potem je tema na moji desni vzprhnila. Stekel sem za zvoki in jih kmalu dohitel. Tu sva bila spet na čistini in videl sem jo, ko se je ozrla čez ramo in na slepo zamahnila s torbico proti meni.

Zgrabil sem jo za rob jakne, ampak ker se mi je iztrgala, sem jo spet dohitel in jo porinil, da je padla na tla. (Ne, ne, nisem je hotel tako močno. V bistvu sem mislil, da sem jo prav malo sunil. Mogoče je bila že tako na koncu od strahu, da se je ob sunku sesedla).

»Na pomoč!« Torej se je odločila, da bo kričala.

Ni nehala bežati, po vseh štirih je lezla naprej, čakal sem, nisem mogel steči za njo, ker zdaj je postalo že preveč noro in bilo je jasno, da se ne bo dobro končalo, če takoj ne neham.

»Kurba, stoj!«

Vreščala je in se skušala po kolenih zavleči v grmovje. (Bile so iglice. Borovje, vsekakor nekaj okrasnega).

»Na! Na!«

Dvakrat sem sprožil roko, prvič v prazno, drugič v nekaj mehkega. (Rit). Zastokala je, ampak lezla je naprej. Tu je bilo vse polno vej in korenin. Padel sem nanjo. (Padel? Skočil!) Z glavo sem se ji stisnil k hrbtu. Lase je imela na zatilju prekratke. Spet sem zgrabil in jo končno držal na temenu. (Ja, ne vem. Tu je bilo že čisto blazno, ampak nisem mogel nehati. Tisti del moje zavesti, ki se med zakonskim prepisom odloča, ali se splača razbiti še en porcelanast krožnik ali ne, je bil sicer miren, ampak slišal sem ga reči: »Jaz si umijem roke.«)

Končno mi je v nosnici udaril ostri zadah strahu. (Ja, nič več tistega vonja po dojenčkih). Potegnil sem ga vase in zarežal kot pes, ki zavoha adrenalin in ve, da je čas za skok. Z eno šapo sem ji zamašil usta in se za njene lase vlekel naprej, dokler se ji hrbet ni ulenil pod mojo težo. Zdaj bi si moral osvoboditi roko — (Za kaj? Sem jo še posiljeval ali že ubijal?)

Kakšen krik! Z zamudo sem spoznal, da kričim jaz. Nekaj je delala z mojo levo roko, s katero sem ji zamašil usta.

»Kurba!«

Iztrgal sem prste izmed njenih zob in jo zgrabil za uho, z desno pa izpustil lase in jo poskusil stisniti za vrat.

V trenutku se je obrnila in mi potegnila uhelj izmed prstov, še otrplih od ugriza. Zarenčala je, se izvila izpod mene in se hrbtno odgnala proč. Pri tem je predrla zunanje veje in noter je vdrl pletež oranžne svetlobe. Dvignil sem se na kolena in se vrgel za njo. Zabliskalo se je in obenem mi je sunilo glavo nazaj, da mi jo je skoraj odbilo. Čeprav nisem čutil bolečine, sem vedel, da je bil udarec strahovit. (Odtod rana na čelu. Udariti me je morala s peto ali pa s konico čevlja. Doma bom moral vse skupaj razkužiti). Zamajal sem se, zaprl oči, ki po blisku niso več videle, s trupom pa naposled le sledil glavi na opletajočem vratu in se prevalil vznak na hrbet.

Ko sem se opotekel na noge, je bila že na robu brega, izza katerega je prihajala tista oranžna svetloba.

Zvrtelo se mi je in moral sem poklekniti.

Slišal sem zateglo trobljenje avtomobila, kakršno pusti za sabo zelo hiter avto. Potem so dolgo cvilile gume, in čakal sem na pok in na comp telesa, ki prileti spet na asfalt. Postal mi je slabo in bruhal sem.

Ko sem priklecal do oranžnega roba, je že lezla v drugi breg. Nad njim sem videl stooke stolpnice. Med mano in mojo nesojeno žrtvijo je ležalo korito dvopasovne hitre ceste, na tem mestu zelo pogobljeno (zato se oranžne svetilke niso videle ven). To je bila gotovo ljubljanska obvoznica. Sploh nisem vedel, da so jo tukaj že dokončali. Prometna reka je spet nemoteno tekla naprej, le na odstavnem pasu je stal skoraj poprek obrnjen kombi in ob njem dva razburjena moža. Obrnil sem se in zbežal v nasprotno smer, skozi grmovje in potem čez trato do drevja na drugi strani in v gozd.

V šipi avtobusa sem videl nasmešek na svojem obrazu.

Po drugi strani so polzele kaplje dežja, ki se je ulil ravno pravi čas, da zabriše sledove. Bila je kratka, pa silovita poletna ploha.

Še naprej sem se smehljal v šipo, onkraj katere so se množile luči in stavbe.